

## Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΛΓΕΡΙΟΥ.

Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε Σελ. 81-83.

ΤΗΝ 5ην Ἰουλίου, εἰς τὰς 10 ὥρας πρὸ τῆς μεσημβρίας, ἐμβῆκαν οἱ Γάλλοι εἰς τὴν πόλιν, κατὰ τὴν συνθήκην, τῶν κανονίων καὶ σημαιῶν προηγουμένων, καὶ μετ' οὐ πολὺ εὐχαριστήθησαν ἰδόντες τὴν ἐλευθέρωσιν πλήθους Χριστιανῶν, οἵτινες ἐλύθησαν ἀπὸ τὰ σίδηρά των ἐκ διαταγῆς τοῦ Δέη καθ' ἣν στιγμὴν τὸ φρούριον τοῦ αὐτοκράτορος ἠλώθη ὑπὸ τῶν Γάλλων. Ὁ Δέης, ὀλίγον πρὸ τῆς διωρισμένης ὥρας, ἤρχισε νὰ μεταφέρῃ τὴν οἰκογένειαν, τοὺς πολυτίμους λίθους καὶ τὸν θησαυρὸν του εἰς τινὰ οἶκόν του ἐν τῇ κατωτέρᾳ πόλει, καὶ μετ' οὐ πολὺ οἱ Γάλλοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Κάσβαν, ἥτοι Ἀκρόπολιν.

Τοιοιτοτρόπως ἔπесе τὸ Ἀλγέριον, ἀφοῦ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας ὑπῆρξε τὸ κέντρον πειρατείας, ἥτις ἐνέπνεε τρόμον εἰς τοὺς Χριστιανούς ναύτας. Ἡ πρώτη φροντίς τοῦ στρατηγοῦ, ἀφοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον, ἦτο νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸν ἀπειρον θησαυρὸν τὸν κεχυμένον εἰς πέντε ἢ ἑξ ἰσχυρῶς κεκλεισμένα δωμάτια. Ὁ θησαυρὸς οὗτος περιεῖχε νομίσματα παντὸς ἔθνους, καὶ συνίστατο ἀπὸ τὴν εἰς τριακόσια ἔτη γενομένην ἐπισώρευσιν τοῦ εἰς τὸν Δέην ἀνήκοντος μεριδίου ἀφ' ὅλα τὰ πλοῖα τὰ συλληφθέντα ὑπὸ τῶν πειρατῶν. Ἐπιτροπὴ ἀξιωματικῶν διωρίσθη νὰ καταγράψῃ τὸν θησαυρὸν, καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς μετακομίσεώς του εἰς τὴν Γαλλίαν. Ὡς δὲ πρὸς τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ, ἐρρέθησαν τὰ πλέον ἀντιπραγματικά. Κατὰ τὸν μὲν, ὁ θησαυρὸς ἦτο 400,000-000 φράγκων, κατὰ τὸν δὲ 270,000,000,—ἐνῷ κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔκθεσιν ἡ ποσότης ἦτο πολὺ μικροτέρα— προσέτι, οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ὁ νικηφόρος στρατηγὸς εὐσυνειδήτως ἔπεμψεν εἰς τὴν πατρίδα ὅλον τὸν θησαυρὸν, οἱ δὲ διίσχυρίζονται ὅτι ἡ πληρωθεῖσα εἰς τὸ κράτος ποσότης ἦτο θαυμασίως πῶς μικροτέρα τῆς πραγματικῶς ληφθείσης ὑπὸ τῶν νικητῶν. Περὶ τῶν λεγομένων τούτων εἶναι ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς νὰ δώσωμεν οἰανδὴποτε γνώμην· ἀλλ' ἡ ἐπίσημος ἔκθεσις διαλαμβάνει τὰ ἐφεξῆς. Τὸ κεφάλαιον τοῦ χρυσοῦ, τοῦ ἀργύρου, καὶ τῶν πολυτίμων λίθων, τῶν εἰς τὴν Κάσβαν εὑρεθέντων, ἀνέβη εἰς 48,000,000 φράγκων· ἡ ἀξία ἱματίων καὶ διαφόρων ἄλλων πραγμάτων συνεποσοῦτο εἰς 3,000,000, καὶ ἡ τῶν ὀρειχαλκίνων κανονίων εἰς 4,000,000· ὅλα ὁμοῦ 55,000,000· ὁλόκληρος δὲ ἡ δαπάνη τῆς ἐκστρατείας ἀνέβη εἰς 49,000,000· ὥστε ὁ θησαυρὸς ὑπερέβαινε ὅλην τὴν δαπάνην. Πρὸς δὲ τούτοις, ἔπесεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων δημόσιος ἰδιοκτησία ἄλλου εἵδους, ἥτις ὑπελογίσθη ὡς 50,000,000 φράγκων.

ζ'. 7\*

Τοῦ Ἀλγερίου ἀλωθέντος, ἡ παρουσία τοῦ πρώην Δέη καὶ τῶν Τούρκων ἦτον ὀχληρὰ εἰς τοὺς Γάλλους. Προσέτι, ἡ ζωὴ τοῦ Δέη δὲν ἦτο ποσῶς ἀσφαλής· διότι οἱ Τούρκοι, ἐξ ὧν ἄλλοι μὲν ἀπέδιδον τὰς δυστυχίας εἰς τὸ πείσμά του, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἀδυναμίαν του, ἦσαν ἀρκετὰ διατεθειμένοι νὰ θανατώσωσιν αὐτὸν πρὸς ἐκδίκησιν. Ὁ Γάλλος στρατηγὸς ἔδωκε μὲν εἰς τὸν Δέην ἐπιλέκτους τινὰς στρατιώτας νὰ τὸν φυλάττωσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐνουθέτησε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πόλεως. Εἰς Μωαμεθανικὸν ὁμοῦς τόπον δὲν εἶχε κλίσιν νὰ καταφύγῃ· ὅθεν ὁ Ἀγγλος πρόξενος προσέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν Μελίτην, καὶ ὁ Γάλλος προέτεινε τὴν Λιβόρνον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπὶ τέλους προετίμησε τὴν Νεάπολιν, ὅπου καὶ ἄλλοτε εἶχεν ὑπάγει. Κατὰ συνέπειαν, τὴν 10ην Ἰουλίου φρεγάτα ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς του, ἐφ' ἧς ἐπέβη μετὰ τῆς οἰκογενείας, τῶν συγγενῶν, τοῦ χαρμεῖου, καὶ τῶν ὁπαδῶν του,—ἐκατὸν περίπου ὄλων ὁμοῦ,—καὶ μεθ' ὅλης τῆς προσωπικῆς ἰδιοκτησίας του, συμποσομένης εἰς πέντε ἑκατομμύρια φράγκων. Τὴν 3ην Αὐγούστου ἀπέβη εἰς Νεάπολιν, ὅπου καὶ κατήχησεν ὡς ἰδιώτης. Τοιοῦτο τέλος ἔλαβεν ἡ ἡγεμονία τοῦ Χουσσέην Πασσᾶ, τέλος ἀριστον δι' αὐτόν, ἂν ἐγνώριζε τί τῷ ὄντι ἀγαθόν. Ὀλίγιστοι ἐκ τῶν ἀνθρώπων διακρίνουσι πότε εἶναι εἰς θέσιν εὐδαιμονεστέρων· ἀλλ' ἂν ὁ Χουσσέην Πασσᾶς ἦτον εἰς ἐκ τῶν τοιούτων, πρέπει νὰ ἐννόησεν ὅτι τὸ νὰ διάγῃ ἐλευθέρων ζωὴν ἐν Νεαπόλει ἦτο παρὰ πολὺ μικρότερον δυστύχημα παρὰ νὰ ἦναι κεκλεισμένος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ὁλόκληρον δεκαετίαν (ὡς πραγματικῶς ἦτον) ἐκ φόβου τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατιωτῶν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀφοῦ ἀνεχώρησεν ὁ Δέης, ἀνεχώρησαν καὶ οἱ μὴ κολοβωθέντες Τούρκοι, ὡς χίλιοι πεντακόσιοι τὸν ἀριθμόν· ἕκαστος ἔλαβε μικρὰν ποσότητα ἀργυρίου, καὶ μετεκομίσθησαν, κατ' ἰδίαν αὐτῶν αἴτησιν, εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Οἱ μείναντες ἀφωπλίσθησαν, χωρὶς ὅμως νὰ υποβληθῶσιν εἰς ἄλλον τινὰ περιορισμόν· καὶ τὸ Ἀλγέριον ἤρχισε νὰ φαίνεται ἡσυχώτερον.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Δέης ἔλαβε συνέντευξιν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Βουρμόντ, καὶ, ἀφοῦ τὸν εὐχαρίστησε διὰ τὴν ἐπιεικειάν του, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ τινὰς συμβουλὰς περὶ τῶν σχέσεών του πρὸς τοὺς κατοίκους. «Φρόντισε», εἶπε, «ν' ἀπαλλαγθῇς ὅσον τάχιστα τῶν Τούρκων Ἰανιτσάρων· συνειθισμένοι ν' ἄρχωσιν ὡς δεσπόται, οὐδέποτε θέλουσι στέρξει νὰ ὑποτάσσωνται ὡς ὑπῆκοι. Οἱ Βαρβαρέσοι εἶναι δειλοί· θέλεις τοὺς διοικεῖν εὐκόλως· ἀλλὰ μὴ ἐμπιστεύου εἰς ὅσα ὑπόσχονται. Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ ταύτῃ, εἶναι ἔτι πανουργότεροι καὶ μᾶλλον διεφθαρμένοι τῶν ἐν Κωνσταν-

τινουπόλει. Μεταχειρίζου αὐτούς, διότι εἶναι εὐφρεῖς εἰς τὰ τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ ποτὲ μὴ τοὺς ἀφίνης ἐλεύθερον τὸ σχοινίον· πάντοτε κράτει τὴν σπάθην κρεμαμένην ὑπὲρ κεφαλῆς των. Ὅσον περὶ τῶν Ἀράβων, δὲν εἶναι ἄξιοι φόβου· ἡ περιποίησις θέλει καταστήσειν αὐτοὺς εὐπειθεῖς καὶ πιστοὺς· ἂν καταδιωχθῶσι, τοὺς χάνεις εὐθύς· θέλουν ἀναχωρήσει μετὰ τῆς ιδιοκτησίας των, καὶ μεταφέρει τὴν βιομηχανίαν αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη, ἣ καὶ περάσειν εἰς τὴν Τοῦνιν. Ὅσον διὰ τοὺς ἀγρίους Βερβέρους, αὐτοὶ ποτὲ δὲν ἠγάπησαν τοὺς ξένους, καὶ τοὺς βδελύττονται. Ἀπόφευγε γενικὸν πόλεμον πρὸς τὸν ἀνδρείον καὶ πολυάριθμον τοῦτον λαόν· οὐδὲν ὄφελος ἤθελε πηγάζειν ἐξ αὐτοῦ· ἀλλ' ἀκολουθεῖ τὸ πρὸς αὐτοὺς σύστημα τῶν ἡγεμόνων τοῦ Ἀλγερίου· τούτεστι, σπεῖρε μεταξύ των διχόνοιαν, καὶ ὠφελοῦ ἀπὸ τὰς ἐριδᾶς των.» Οἱ Γάλλοι εὗρηκαν ἔπειτα μεγάλην πολιτικὴν σύνεσιν εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας.

Ὁ στρατηγὸς Βουρμόντ διωργάνισεν ἐπομένως τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς πόλεως, διορίσας κυβερνητικὴν ἐπιτροπὴν, συγκειμένην ἀπὸ τινων Γάλλων ἀξιωματικῶν, καὶ δημοτικοῦ συμβουλίου, συνισταμένου ἐκ Βαρβαρέσων καὶ Ἰουδαίων. Τίποτε δὲν παρημελήθη ἐκ τῶν ὅσα ἐφαίνοντο ἀρμόδια νὰ συνενώσωσι τὰς διαφόρους κλάσεις τῶν κατοίκων, καὶ οἱ νόμοι ἦσαν οἱ αὐτοὶ δι' ἅπαντας. Ἀλλὰ πολλὰ ἐμπόδια ἀπηντήθησαν· αἱ ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων ἐθίμων προλήψεις ἦσαν ἰσχυρόταται, καὶ αἱ μεταβολαί, καίτοι ἐπὶ τὸ κρεῖττον, δυσηρέστουν ἐν γένει τοὺς Μωαμεθανούς.

Ἐξω τοῦ σκοποῦ μας ἤθελεν εἶσθαι νὰ ἱστορήσωμεν λεπτομερῶς τὰς ἔκτοτε πράξεις τῶν Γάλλων ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ. Ὁ στρατὸς ἀπῆντησε μεγάλας δυσκολίας· ὅχι μόνον αἱ ἐγχώριοι φυλαὶ ἦσαν δυσμενῶς πρὸς αὐτοὺς διατεθειμέναι, ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῇ ἦτον εἰς ἀμηχανίαν ἂν ἔπρεπε νὰ κρατήσῃ τὸ Ἀλγέριον ἢ οὐ. Αἱ ξέναι δυνάμεις ἠναντιοῦντο εἰς τὴν καθίδρυσιν Γαλλικῆς ἀποικίας ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ παραλίου τῆς Μεσογείου· καὶ ἡ δαπάνη τοῦ διατηρεῖν πολυάριθμον στρατὸν ἦτο μεγίστη. Ἀπεφασίσθη ὅμως, τελευταίον, νὰ διατηρηθῇ τὸ Ἀλγέριον ὡς ἀποικία.

Εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα χρόνους ὁ στρατὸς ἤλωσε καὶ κατέλαβε τὰς κυριωτέρας πόλεις· καὶ πολλοὶ μετώκησαν ἐκ τῆς Γαλλίας, ὥστε νὰ εἰσάξωσιν ἐκεῖ Εὐρωπαϊκὰ ἔθιμα καὶ τέχνας. Πολλαχοῦ ἐγειναν ἀπόπειραι εἰς καλλιέργειαν βαμβακίου, ζαχαρέως, καὶ ἄλλων εἰδῶν, ἐξ ὧν ἠλπιζέτο ὅτι ἐπὶ τέλους ἤθελε πληρωθῇ ἡ μητρόπολις διὰ τὴν δαπάνην αὐτῆς εἰς τὴν καθίδρυσιν καὶ διατήρησιν τῆς ἀποικίας· ἀλλὰ μέχρι τῆς σήμερον ἡ Γαλλία ἐξακολουθεῖ δαπανῶσα ἐτησίως πολλὰ ἑκατομμύρια φράγκων, καὶ ὁ καιρὸς

τῆς ἀνταμοιβῆς φαίνεται ἀκόμη πολὺ ἀπομεμακρυσμένος.

Εὐχῆς ἄξιον ἤθελεν εἶσθαι νὰ παύσῃ ἐξ ὀλοκλήρου ὁ πόλεμος εἰς τὴν Ἀλγερίαν, καὶ τότε ἀναμφιδόλως ὑπὸ τὴν εὐνομίαν καὶ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων τῶν Γάλλων ὁ πολιτισμὸς ἤθελε προοδεύσειν εἰς τὴν μέχρι τοῦδε βάρβαρον ταύτην χώραν.

#### ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ.

Ὁ ἔκ τοῦ πλούτου κίνδυνος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσεβειαν εἶναι μέγιστος. «Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται;» εἶπεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ πάλιν, «Εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν;»

Ἀποκαλύπτων ὁ Κύριος ἡμῶν τὰ τοῦ μέλλοντος κόσμου, μᾶς παριστάνει ἀνθρωπὸν τινα ὀδυνώμενον εἰς τὰς φλόγας τοῦ ἄδου, καὶ μᾶς λέγει ὅτι ἦτο πλούσιος, ὅστις ἐν τῇ ζωῇ «ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραϊνόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς.» Τοῦτο τί δηλοῖ; Ἄρα δὲν ἀπεκαλύφθη διὰ νὰ ἐντυπώσῃ ἐπὶ τοῦ νοός μας τὸν κίνδυνον τοῦ πλούτου;

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἅπαντες οἱ πλούσιοι μέλλουν νὰ καταντήσωσιν ὅπου ὁ περὶ οὗ λέγεται ὅτι ἐξῆτε σταγόνα ὕδατος «ἵνα καταψύξῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ» τοιοῦτον συμπεράσμα προδήλως ἤθελεν εἶσθαι ἄτοπον καὶ ἄδικον. Ὁ σκοπὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν δὲν ἦτο νὰ κατακρίνῃ τὴν ἐντιμὸν ἀπόκτησιν τῶν χρημάτων, ἀλλὰ τὴν ὑπέρμετρον ἀγάπην αὐτῶν καὶ τὴν εἰς αὐτὰ πεποίθησιν. Ἐξήγησε δὲ τὸ νόημά του, λέγων, «Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν;» Ὅχι ἀπλῶς τὸ ἀφγύριον, ἀλλὰ τὴν φιλαργυρίαν κηρύττει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ρίξαν πάντων τῶν κακῶν. Πολλοὶ πλούσιοι ἔζησαν εὐσεβεστάτα· εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Ἰωβ καὶ ὁ Δαβὶδ, οἵτινες μᾶς παριστάνονται ὡς τυποὶ ἀρχαίας εὐσεβείας, ἦσαν πλούσιοι· εἰς δὲ τὴν Νέαν, ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Ζακχαῖος καὶ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὅστις ἐδάνεισε τὸ μνημαῖ του εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν, ἐν ὧν ἕκειτο μετὰ τῶν νεκρῶν, ἀναφέρονται ἅπαντες ὡς πλούσιοι, καὶ ὅμως εἰσῆλθον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τί λοιπὸν ἀκούομεν τοσαύτας νοουθεσίας περὶ τοῦ κινδύνου τῶν χρημάτων; Τὸ αἷτιον εἶναι πρόδηλον· εἶναι δὲ ἀπλῶς τοῦτο· δηλ. ὅτι ἡ ἀπόκτησις αὐτῶν ἔχει φυσικὴν καὶ ἰσχυρὰν ἐπιρροέειαν εἰς τὸ γενεᾶν καὶ περιθάλπειν τὴν φιλαργυρίαν. Εἰς τὰς Γραφὰς εὐρίσκονται μὲν ὀλίγα παραδείγματα πλουσίων καὶ συγχρόνως εὐσεβῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ ταῦτα εἶναι σπάνια. Οἱ πλούσιοι γενικῶς, εἰς πᾶσαν χώραν καὶ εἰς πάντα αἰῶνα, ἔδειξαν ἀγάπην καὶ πεποίθησιν εἰς τὸν πλοῦτον αὐτῶν, καὶ ὅχι εἰς τὸν ζῶντα Θεόν. Δὲν ἐπεμελήθησαν «πλουτεῖν ἐν ἔργοις κα-